

A KÖZÉP-EURÓPAI ORSZÁGOK JÓ KORMÁNYÁZÁS INDEXE

A kiadvány a Hanns-Seidel-Stiftung támogatásával jött létre.

Felelős kiadó: Nézőpont Intézet Nonprofit Kft.

(1054-Budapest, Alkotmány utca 15.)

Szerkesztő: Flick László

A kiadványhoz felhasznált szöveges elemzések
és statisztikai adatok a 2019. április 25-i állapotot tükrözik.

Kiadás éve: 2019

© Nézőpont Intézet Nonprofit Kft.

KÖZREMŰKÖDŐ ORSZÁGSZAKÉRTŐK

Ausztria

Andreas Khol, az osztrák Nemzeti Tanács korábbi elnöke
Barbara Kolm, az Austrian Economics Center alapító igazgatója

Bulgária

Tatiana Tomova, a St. Kliment Ohridski Egyetem adjunktusa
Todor Tanev korábbi oktatásügyi miniszter

Csehország

Roman Joch, az Občanský institut vezetője
Jan Herzmann, a Herzmann s.r.o. vezetője
Lukas Kovanda, a Czech Fund vezető közgazdásza

Horvátország

Kristijan Kotarski, a Zágrábi Egyetem adjunktusa
Vladimir Milinović, az Institut Novih Medijskih Strategija igazgatója

Lengyelország

Bartłomiej Radziejewski, a Nowa Konfederacja alapító igazgatója
Jarema Piekutowski, a Nowa Konfederacja szociológusa

Románia

Clara-Alexandra Volintiru, a Bukaresti Közgazdasági Egyetem docense
Asztalos Csaba, az Országos Diszkriminációellenes Tanács elnöke

Szerbia

Oliver Nikolić, az Accacia Médiaügynökség tulajdonosa

Szlovákia

Peter Goliaš, az INEKO igazgatója
Peter Serina, a PAS elnöke

Szlovénia

Boštjan Marko Turk, a Ljubljana-i Egyetem professzora

A tanulmányban közölt megállapítások a Nézőpont Intézet álláspontját tükrözik.

ÖSSZEFOGLALÓ

Az országok kormányzását és fejlettségét értékelő indexek száma az 1990-es évek óta jelentősen megnőtt. Ezek a rangsorok jellemzően a kormányzás egy-egy aspektusát helyezik vizsgálatuk középpontjába, mint például a rendkívül rugalmasan értelmezett sajtószabadság, jogállamiság és demokrácia érvényesülését.

A Nézőpont Intézet Jó Kormányzás Indexe nem egy kiragadott értéken keresztül, és nem is egy ideológiavezérelt mérce alapján, hanem az országok saját korábbi, és egymáshoz képest elért eredményeinek összevetésén keresztül vizsgálta Közép-Európa Baltikumtól délre és Görögországtól északra fekvő kilenc EU-tagállamának 2018-as kormányzási minőségét. Szerbia kormányzati teljesítményének szöveges értékelését a közép-európai együttműködésben játszott fontos szerepe miatt fontosnak tartottuk, annak ellenére, hogy a legtöbb indikátor esetében nem állt rendelkezésünkre egységes, a régió többi országával összevethető uniós adatforrás.

Tanulmányunk a kormányzás három aspektusát – a gazdasági növekedést, a társadalmi jóllétet és a politikai stabilitást – számba véve értékelte a 2018-as év eredményeit. Minden aspektus 5 faktorból (pl. pénzügyi politika, anyagi biztonság, közbizalom) épült fel, a faktorok pedig 3 kvantitatív (pl. költségvetési egyenleg, infláció, munkanélküliségi ráta) és 1 kvalitatív (szakértői értékelés) indikátort tartalmaztak. Az összesen 60 indikátor pontozása során egyaránt támaszkodtunk statisztikai adatokra, közvélemény-kutatási eredményekre, illetve ezen mutatók alakulását kontextusba helyező országszakértői véleményekre.

	Ország	Összesen		Gazdasági növekedés		Társadalmi jóllét		Politikai stabilitás	
1.		Ausztria	55,0	1.	19	1.	18,2	2.	17,7
2.		Csehország	51,9	2.	18,5	2.	17,0	3.	16,4
3.		Magyarország	51,7	3.	17,5	4.	15,7	1.	19,0
4.		Szlovénia	48,2	4.	17	3.	16,5	4.	14,7
5.		Lengyelország	44,9	5.	16,9	8.	14,3	5.	13,8
6.		Románia	42,7	6.	15,3	6.	14,9	8.	12,5
7.		Szlovákia	42,2	6.	15,3	7.	14,8	9.	12,1
8.		Horvátország	41,2	8.	13,3	5.	15,0	7.	12,9
9.		Bulgária	38,7	8.	13,3	9.	12,2	6.	13,2

A 2018-as Jó Kormányzás Index 2018 összesített rangsora

A 2018-as kormányzati teljesítmények összesített rangsorában Ausztria első helyéhez nem férhetett kétség. Az osztrák kormány teljesítménye ösztönzőleg hathat a közép-európai országok ambiciózus célkitűzéseinek közeljövőben való eléréséhez. Eredményes évet zárt Csehország is, miután a gazdasági növekedés és a társadalmi jóllét aspektusaiban második, míg a politikai stabilitás tekintetében harmadik helyen végzett. Magyarország három aspektusból kettőben (gazdasági növekedés és politikai stabilitás), illetve összesítésben is a dobogón végzett.

A gazdasági növekedés aspektusában legeredményesebb Ausztria hosszú évtizedek után, az eredetileg tervezettnél egy évvel korábban elérte a többletes költségvetést, de az államadósság is csökkenő pályára állt. Csehország alacsony, 35 százalékos államadósságához – amelynél a térségben csak a bulgáriai 22,6 százalékos érték alacsonyabb – fegyelmezett költségvetési politika párosult az utóbbi években. A gazdaságpolitika területén térségi szintű problémaként azonosítható a termelékenység és a munkaerőpiacot is korlátozó munkaerőhiány. Ugyanakkor a fiskális politika minden országban kiegyensúlyozott volt, amit alátámaszt, hogy a költségvetési hiányra vonatkozó bővös 3 százalékos határt egyik térségbeli kormány sem lépte át.

A társadalmi jóllét rangsorában szintén Ausztria zárt az élen, de a régió egészében fejlődés volt tapasztalható, amelyet az utóbbi évek gazdasági konjunktúrája is támogatott. Az elmúlt évekhez képest kevesebb háztartást veszélyeztet például egy-egy váratlan kiadás, de minden országban javult a közbiztonság, illetve a lakosság által érzékelt környezetszennyezésre vonatkozó mutatók is pozitív irányba mozdultak el. Ausztriát és Csehországot Szlovénia követte, ahol a kormány az oktatáspolitikai és a környezetvédelem faktoraiban ért el kiemelkedő pontszámot. Társadalmi jóllét tekintetében a V4-ek is figyelemre méltó eredményeket értek el. A visegrádi országcsoport a pontszámok alapján az Európai Unió egyik legbiztonságosabb térsége, ahol a rendőrségbe vetett bizalom és az általános biztonságérzet is fokozatosan javuló trendeket mutat.

2018-ban Magyarország bizonyult a politikai értelemben legstabilabb közép-európai államnak, Ausztriát és Csehországot megelőzve. Ez a kormánypártok zsinórban harmadik kétharmados parlamenti választási győzelme mellett az állami intézményekkel szembeni magas közbizalomnak, illetve a politikai rendszer kiszámíthatóságának legkedvezőbb térségbeli megítélésének volt köszönhető. Az osztrák kormány a döntési hatékonyságot és a váratlan helyzetekre való felkészültséget magában foglaló cselekvőképesség terén zárt a legjobb eredménnyel, míg a cseh kormány a legitimitáció faktorában végzett a mezőny élén.

KÖRKÉP A KÖZÉP-EURÓPAI ORSZÁGOK 2018-AS KORMÁNYZÁSÁRÓL

I. GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS

	Ország	Összesen	Pénzügyi politika	Termelékenység	Kereskedelem	Versenyképesség	Munkaerőpiac
1.	 Ausztria	19,0	4,1	4,0	3,2	4,0	3,8
2.	 Csehország	18,5	4,3	4,2	3,3	3,9	2,9
3.	 Magyarország	17,5	3,5	2,9	4,0	3,7	3,4
4.	 Szlovénia	17,0	3,8	3,1	2,8	3,4	3,9
5.	 Lengyelország	16,9	3,4	3,3	3,2	3,4	3,6
6.	 Szlovákia	15,3	3,2	3,0	3,3	2,6	3,3
6.	 Románia	15,3	2,7	3,1	3,2	2,8	3,7
7.	 Horvátország	13,3	3,0	1,8	3,2	2,7	2,6
7.	 Bulgária	13,3	3,6	2,0	2,8	1,7	3,3

A közép-európai kormányok gazdaságpolitikai rangsorának két pólusán Ausztria, illetve Horvátország és Bulgária helyezkedtek el 2018-ban. Ausztria helyezése nemcsak a kommunizmus elkerüléséből fakadó versenyelőnyének, de a saját korábbi években nyújtott teljesítményéhez képest tapasztalható pozitív trendeknek is köszönhető. Ilyen például a hosszú évtizedek után elért pozitív költségvetési egyenleg, vagy az ismét csökkenő pályára állított államadósság. Horvátország és Bulgária gyengébb helyezését a termelékenység és a versenyképesség terén elért szerényebb eredmények okozták.

A régió kormányait azonban nemcsak eltérő megközelítések, de közös törekvések is jellemezték. Az egész térségben jellemző probléma például a termelékenységet és a munkaerőpiacot is korlátozó munkaerőhiány, míg a fegyelmezett fiskális politika közös pont volt a régió kormányai között.

I.1. PÉNZÜGYI POLITIKA

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	3,7	4,5
	Bulgária	3,7	3,5
	Csehország	4,5	4,0
	Horvátország	3,5	2,5
	Lengyelország	3,3	3,5
	Magyarország	3,0	4,0
	Románia	1,8	3,5
	Szlovákia	2,3	4,0
	Szlovénia	3,5	4,0

A kormányok fiskális politikáját és az inflációval kapcsolatos tevékenységét értékelő pénzügyi politika kvantitatív pontszámainak kalkulálása során számításba vettük az általában csak költségvetési hiányként emlegetett, GDP-arányos költségvetési egyenleget. Ezt a mutatót a pontozás során felhasznált Eurostat adatsor a kormányzati szektor egyenlegének nevezi. Hasonlóan alapvető makrogazdasági mutató a GDP-arányos államadósság, amelynél a rangsor összeállításakor szintén Eurostat adatokra támaszkodtunk, precízebben az uniós módszertan által a kormányzati szektor adósságának nevezett statisztikákra. A kvantitatív értékelés elkészítésének harmadik indikátora az árstabilitás megőrzése volt, ezt a szintén az Eurostat által publikált ún. harmonizált fogyasztói árindex inflációs célokhoz való viszonyításával értékeltük, az infláció alakulásáról nyújtva összehasonlítható képet.

A pénzügyi politika 2018-as kvantitatív pontszámait tekintve Csehország végzett a rangsor élén. Ez elsősorban az ország kiugróan alacsony, 35 százalékos államadósságának és a stabil költségvetési politikájának köszönhető. Csehországnál csak Bulgáriának alacsonyabb az eladósodottsága a térségben, emellett a tavalyi volt zsinórban a harmadik év, amikor Csehországban a költségvetési bevételek meghaladták a kiadásokat. A 0,9 százalékos költségvetési többletnél szintén csak Bulgária tudott jobb mutatót produkálni 2018-ban. Ami miatt Csehország mégis Bulgária előtt végzett, az az alacsonyabb és csökkenő trendeket mutató infláció (0,4 százalékos csökkenés az előző évhez képest, 2 százalékra; szemben Bulgária 1,4 százalékos növekedésével, 2,6 százalékra). A lista végén záró Románia 1,8-as kvantitatív pontszámát a térség toronymagasan legrosszabb inflációs adata (4,1 százalék) és legmagasabb költségvetési hiánya (3,0 százalék) okozta, amelyet az államadósság alacsony, 35 százalékos szintje sem tudott ellensúlyozni.

A kvalitatív pontszámokat tekintve Ausztria végzett az élén, míg Horvátország pénzügyi politikáját értékelték legkevésbé sikeresnek a szakértők. Amint azt a szakértői vélemények kiemelték, az osztrák kormány stabil költségvetési politikájának (0,1 százalékos költségvetési többlet, az államadósság 4,4 százalékos mérséklése) hátterében inkább az állami kiadások hatékony csökkentése állt, mintsem az adóbevételek növelése. A Horvátországra vonatkozó kevésbé optimista szakértői vélemények fő oka a térség legmagasabb államadósság állománya volt. Az értékelések szerint nem ennek csökkentését szolgálta a közkiadások GDP-növekedéshez képest való gyorsabb ütemű növelése sem (a közkiadásokat 6 százalékkal növelte a kormány, miközben a GDP 2,9 százalékkal bővült).

I.2. TERMELÉKENYSÉG

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	4,0	4,0
	Bulgária	1,5	2,5
	Csehország	3,3	5,0
	Horvátország	1,2	2,5
	Lengyelország	3,7	3,0
	Magyarország	2,8	3,0
	Románia	2,7	3,5
	Szlovákia	2,5	3,5
	Szlovénia	3,2	3,0

A termelékenység első indikátoraként az Eurostat adatbázisában elérhető vásárlóerő standardon¹ mért egy főre jutó GDP-t használtuk. A kvantitatív pontszámok kalkulálása során a második figyelembe vett mutató a munkaerő termelékenysége volt, amit a Világbank adatbázisában elérhető, vásárlóerőparitáson számított, egy foglalkoztatottra jutó GDP adatok alapján pontoztunk. Ez az adat a foglalkoztatottak GDP-hez való hozzájárulásáról ad információt. Harmadik szempontként az ipari szektor aktivitását vettük figyelembe, amelynél az Eurostat adatbázisában elérhető ipari termelés volumenének növekedési értékeire támaszkodtunk.

A kvantitatív indikátorok alapján termelékenység tekintetében Ausztria végzett az élen. A térségben Ausztriában a legmagasabb az egy főre jutó GDP (39 600 vásárlóerő-egység), illetve a munkaerő termelékenysége is ott a legmagasabb (éves szinten 95 100 nemzetközi PPP dollár). Ezek a kiugróan magas adatok azt is mellékessé tették, hogy az előző évhez viszonyított ipari termelési volumennövekedés tekintetében Lengyelország (7,5 százalék), Szlovénia (6,3 százalék), Magyarország (5,9 százalék) és Szlovákia (4,8 százalék) is megelőzte Ausztriát (4,2 százalék). A leggyengébb termelékenységi adatokat Horvátországhoz és Bulgáriához kötődnek 2018-ban. Az egy főre eső GDP Bulgáriában volt a legalacsonyabb (15 900 vásárlóerő-egység), míg Horvátországban a második legalacsonyabb (19 300 vásárlóerő-egység). Az ipari termelés volumenének növekedése szintén kiugróan alacsony volt a két országban, Horvátországban 0,1 százalék, Bulgáriában 1,1.

¹ A vásárlóerő standard, más néven vásárlóerő-egység (purchasing power standard, pps) technikai pénznem, mely kiküszöböli az országok árszintjében lévő különbségeket

A kvalitatív pontszámok alapján Csehország megelőzte Ausztriát, amely a szakértői vélemények szerint a munkaerő termelékenységére pozitív hatást gyakorló adózási környezetnek, illetve a német gazdaság kedvező trendjeinek köszönhető. Ausztria jó mutatóit erősítette a gazdasági szabályozói környezet egyszerűsítése és átláthatóbbá tétele. Bulgária és Horvátország kvantitatív rangsorban elfoglalt helyét a szakértői vélemények is alátámasztották. A bolgár kormány néhány infrastrukturális beruházást leszámítva passzívnak mutatkozott a termelékenység ösztönzése terén, Horvátországban pedig az expanzív költségvetési politika azért maradt hatástalan a termelékenység tekintetében, mivel a kormány a vállalkozások és üzleti beruházások élénkítését nem kezelte kiemelt prioritásként.

I.3. KERESKEDELEM

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	2,3	4,0
	Bulgária	2,5	3,0
	Csehország	2,5	4,0
	Horvátország	2,8	3,5
	Lengyelország	3,3	3,0
	Magyarország	4,0	4,0
	Románia	2,3	4,0
	Szlovákia	2,2	4,5
	Szlovénia	3,7	2,0

A kereskedelempolitika vizsgálatánál a belföldi forgalom mellett tekintetbe vettük az országok külkereskedelmi aktivitását is. A kvantitatív rangsor forrása volt az Eurostat kiskereskedelmi forgalom növekedésére vonatkozó adatsora, amely a kiskereskedelmi tevékenység volumenének előző évhez viszonyított változását mutatja. Ettől némileg eltérő, szintén az Eurostat adatközléseiből felhasznált statisztikai mutató a szolgáltatások forgalma, amely a szállítási, raktározási, vendéglátói, kommunikációs és egyéb pénzügyi tevékenységek forgalmát jelöli, a kiskereskedelmi tevékenységet leszámítva. A kereskedelmi tevékenység pontozásához felhasználtuk továbbá az Eurostat adatait a folyó fizetési mérlegről, amely az országba be- és kiáramló pénzforgalom különbözetéről ad tájékoztatást.

A kvantitatív indikátorok alapján a kereskedelem területén Magyarország végzett az élen, köszönhetően részben a kiskereskedelmi forgalom 10 százalékos növekedésének, amelynél csak Románia ért el jobb eredményt (11,2 százalék) a térségben. A szolgáltatások forgalma Magyarországon nőtt a legdinamikusabban a térségben az előző évhez viszonyítva (12,5 százalék), így a korábbi évekhez képest alacsonyabb folyó fizetési mérleg (0,4 százalék GDP-arányosan) ellenére is a kvantitatív pontozás

élén zárt Magyarország. A rangsor végén Szlovákia végzett, amelynek oka a negatív folyó fizetési mérleg (-2,2 százalék GDP-arányosan) és a kereskedelmi forgalom térségi szinten alacsonynak számító növekedési üteme.

A kereskedelmi pillérnél a kvalitatív értékelés rávilágított, hogy a statisztikai adatokat azok kontextusában szükséges értelmezni, mivel a szakértői vélemények szerint Szlovákia végzett az élen. Az optimista szlovák szakértői véleményezést az autóipar növekedése indokolta, aminek a Jaguar nyitrai beruházása volt a zászlóshajója. A beruházás novemberben már beindította az export növekedését, ám számszerűen jobban megmutatkozó hatása a 2019-es évre várható. A kvalitatív lista végén Szlovénia zárt, mely helyezés háttérében az új kormány őszi megalakulása állt, mivel a szakértői véleményezés szerint az új kisebbségi kormány államosítási programja kockázatokat rejthet az ország kereskedelmi eredményességére nézve.

I.4. VERSENYKÉPESSÉG

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	4,0	4,0
	Bulgária	1,3	2,0
	Csehország	3,8	4,0
	Horvátország	3,3	2,0
	Lengyelország	3,3	3,5
	Magyarország	3,3	4,0
	Románia	2,5	3,0
	Szlovákia	2,7	2,5
	Szlovénia	2,8	4,0

Agazdasági növekedés alapvető feltétele a versenyképesség javítása, amelynek része többek között, hogy az előállított termékeket értékesíteni tudják, illetve a gazdasági környezet ösztönző legyen az újonnan induló vállalkozások számára. A versenyképesség pontozása során számításba vettük a munkabérek értékét, az Eurostat vásárlóerő standardon számolt mediánbérekre vonatkozó adatai alapján. A versenyképesség másik indikátorát a vállalkozások beruházási aktivitása képezte, amelyet a vállalati beruházások GDP-n belüli megoszlására vonatkozó Eurostat adatok segítségével pontoztunk. Harmadik indikátorként a vállalatok egy foglalkoztatottra eső költségeit az egy foglalkoztatottra eső nominális GDP-vel összevető, ún. munkaerőköltség indexet vettük számításba az Európai Bizottság AMECO adatbázisa alapján.

A versenyképesség kvantitatív értékelésének rangsorát Ausztria vezeti, miután tavaly az ausztriai mediánbér vásárlóereje 23 ezer vásárlóerő egység, míg a térség

második legnagyobb vásárlóerejű béreivel Szlovénia rendelkezett, 15 ezer vásárlóerő egység körüli összeggel. A vállalati beruházások 15,9 százalékos GDP-n belüli részarányát tekintve Ausztriát csak Csehország előzte meg, 18 százalékos mutatóval. A statisztikai adatok alapján Bulgária teljesített leggyengébben a versenyképesség terén, a térségben legnagyobb mértékben növekvő munkaerőköltségek (közel 21 százalékpont 2010-hez képest), illetve az alacsony vásárlóerejű bérek miatt, a bulgáriainál (7527 vásárlóerő egység) csak a romániai (5303 vásárlóerő egység) mediánbér volt alacsonyabb értékű.

A kvalitatív értékelés szerint szintén Ausztria végzett az élen versenyképességben, ami a vállalkozások számára kedvező bürokráciacsökkentő intézkedéseknek volt köszönhető. A kormányzati kihívások kezelését értékelő szakértői pontszámok alapján Horvátország zárta a sort, melynek háttérében az állt, hogy a magánvállalatokhoz viszonyítva kevésbé hatékony állami vállalatok aránya megnőtt, és az ország legnagyobb foglalkoztatójának számító Agrokor vállalat mellett más állami cégek (például a 3. maj és az Uljanik hajógyárak) is elhúzódó strukturális problémákkal, csődközeli helyzettel küzdöttek.

I.5. MUNKAERŐPIAC

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	3,5	4,0
	Bulgária	3,7	3,0
	Csehország	2,8	3,0
	Horvátország	2,7	2,5
	Lengyelország	4,2	3,0
	Magyarország	3,8	3,0
	Románia	3,3	4,0
	Szlovákia	3,0	3,5
	Szlovénia	3,8	4,0

Amunkaerőpiaci folyamatok értékelésére szintén az Eurostat adatbázisából használtuk fel a legfontosabb mutatókat. A foglalkoztatottsági ráta a 15 és 64 év közötti népesség körében mutatja meg azon foglalkoztatottak arányát, akik hetente legalább egy órát dolgoztak fizetésért, vagy rendelkeztek munkahellyel, de ideiglenesen hiányoztak onnan. Ezzel nem teljesen komplementer mutató a munkanélküliségi ráta, amely a 15 és 74 év közötti népesség arányában azon személyek arányát jelenti, akik aktívan kerestek munkát a referenciaidőszakban, és készen álltak azonnal, de legalább két héten belül munkába állni. Harmadik mutatóként a betöltetlen állások arányát vizsgáltuk, amely az újonnan létrehozott, vagy be nem töltött, illetve megüresedő munkapozíciókat jelöli, képet adva a munkaerőhiányról.

A kvantitatív értékelés szerint 2018-ban Lengyelország munkaerőpiaci helyzete bizonyult a legkedvezőbbnek. Lengyelországban volt a legmagasabb a foglalkoztatottság szintje (76,8 százalék), a 3,9 százalékos munkanélküliségi ráta pedig a második legalacsonyabb volt a térségben, ennél csak a csehországi mutató volt kedvezőbb (2,2 százalék). A betöltetlen állások tekintetében szintén előkelő helyen zárt Lengyelország, az 1,1 százalékos aránynál csak a bulgáriai 0,7 százalékos eredmény volt kedvezőbb. A munkaerőpiaci rangsort Horvátország zárta, miután a legalacsonyabb foglalkoztatottsági rátával (66,3 százalék) és a legmagasabb munkanélküliségi rátával (8,5 százalék) rendelkezett, de Csehország a legalacsonyabb munkanélküliség ellenére sem sokkal előzte meg Horvátország pontszámát, mivel a betöltetlen állások aránya toronymagasan Csehországban volt a legmagasabb (6 százalék).

A kvalitatív értékelés pontszámai szerint Ausztria, Románia és Szlovénia holtversenyben az élen végzett. Ausztriában a munkaidő szabályozásának rugalmasabbá tételével és más adminisztratív enyhítésekkel próbálták orvosolni a komoly problémát jelentő munkaerőhiányt. Romániában a bérek növelése eredményes eszköznek bizonyult a foglalkoztatottság növelésére. A rangsor végén Horvátország zárt, ahol szintén csökkent a munkanélküliségi ráta, de itt is inkább a kedvező gazdasági környezetnek, mintsem az aktív kormányzati beavatkozásnak köszönhetően. A horvát munkaerőpiac kihívása a mobilitás alacsony szintje, ami mögött a közlekedés infrastrukturális problémái állnak, elsősorban a drága, rossz minőségű és nagyon időköltéses tömegközlekedés.

II. TÁRSADALMI JÓLLÉT

	Ország	Összesen	Anyagi biztonság	Közbiztonság	Oktatás	Egészségügy	Környezetvédelem
1.	 Ausztria	18,3	3,6	3,7	4,0	3,4	3,7
2.	 Csehország	17,0	2,8	4,3	3,5	3,3	3,2
3.	 Szlovénia	16,5	2,9	3,2	3,8	2,8	3,8
4.	 Magyarország	15,7	3,5	4,6	2,6	2,3	2,8
5.	 Horvátország	15,0	2,0	3,7	2,6	3,2	3,6
6.	 Románia	14,9	3,1	3,3	2,8	2,7	3,2
7.	 Szlovákia	14,8	3,3	3,1	2,5	2,7	3,3
8.	 Lengyelország	14,3	3,4	3,9	3,0	2,2	1,8
9.	 Bulgária	12,2	2,0	2,1	2,7	2,3	3,2

A térség kormányainak társadalmpolitikai eredményességét tekintve is Ausztria és Bulgária található a rangsor két végén. Az osztrák kormány az anyagi biztonság, az oktatás, az egészségügy és a környezetvédelem területén is első helyenzárt. Bulgária leginkább az anyagi biztonság és az oktatás helyzete miatt végzett sereghajtóként.

Általánosságban elmondható, hogy a régióban ugyan nem látványos, de előrelépés történt a jóléti rendszerek hatékonyságában, amelyet az utóbbi években tapasztalt gazdasági konjunktúra is lehetővé tett. Az elmúlt évekhez képest kevesebb háztartást veszélyeztetne például egy-egy váratlan kiadás, de minden országban javult a közbiztonság, illetve a lakosság által érzékelt környezetszennyezésre vonatkozó mutatók is pozitív irányba mozdultak el.

II.1. ANYAGI BIZTONSÁG

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	3,7	3,5
	Bulgária	1,5	2,5
	Csehország	2,5	3,0
	Horvátország	2,0	2,0
	Lengyelország	3,3	3,5
	Magyarország	3,0	3,0
	Románia	2,7	3,5
	Szlovákia	3,0	3,5
	Szlovénia	2,8	3,0

A társadalmi jóllét egyik fontos faktora az anyagi biztonság érzete, melynek alapvető feltétele, hogy a társadalom tagjainak megélhetése ne kerüljön veszélybe. Az egyik legalapvetőbb erre vonatkozó mutató a minimálbér értéke, amit az árszínvonal különbségek kiszűrésével vásárlóerő-paritáson vizsgáltunk. A legnagyobb szociális ellátásban részesülő társadalmi csoport, a nyugdíjasok anyagi helyzetéről nyújt információt a nyugdíjhelyettesítési ráta. Ez a 65 és 74 év közöttiek nyugdíjainak bruttó mediánja és az 50 és 59 év közötti népesség munkajövedelmeinek bruttó mediánja hányadosaként kerül kiszámításra, más társadalmi juttatások figyelmen kívül hagyásával. A pontozás során harmadik indikátorként a váratlan kiadásokat kezelni képtelen háztartások arányára vonatkozó kutatási eredményeket is számításba vettük. Mindhárom adatsor elérhető az Eurostat adatbázisából.

Az anyagi biztonság kvantitatív értékelésében Ausztria mindhárom mutatóban az élen zárt, Bulgária pedig mindhárom aspektusban sereghajtóként végzett. Ausztria a nyugdíjhelyettesítési ráta (64 százalék), a minimálbérek értéke (becslésünk² szerint 1050 vásárlóerő egység) és a váratlan kiadásokat kezelni képtelen háztartások aránya (20,7 százalék) tekintetében is a legkedvezőbb adatokat mutatta fel 2018-ban. Bulgáriában a legnagyobb az eltérés a nyugdíjak és bérek között, a nyugdíjhelyettesítési ráta 37 százalékos. A minimálbérek értéke is Bulgáriában volt a legalacsonyabb (525 euró), miközben a váratlan kiadásokat kezelni képtelen háztartások aránya tavaly itt volt a legmagasabb (53,2 százalék).

A kvalitatív értékelés árnyalta a kvantitatív adatok kétpólusú képét: a szakértői értékelések alapján Ausztria, Lengyelország, Románia és Szlovákia holtversenyben végzett az élen. Az osztrák kormány esetében a szegénység elleni küzdelem receptje az állami beavatkozásokon alapuló, hosszútávú célokat kitűző gazdaságpolitika. Lengyelországban nem kis részben a 2016-ban indított „Család 500+” programnak köszönhetően 12 százalékról 3 százalékra sikerült csökkenteni a gyermekszegénységet. Romániában a nyugdíjreform a nyugdíjak értékének általános növelését célozta meg, illetve kormányzati döntéssel növelték a gyermektámogatásokat és a minimálbért. A kvalitatív rangsor végén Horvátország zárt, ahol a szakértői értékelések szerint hiányzik a szociálpolitika hosszútávú fenntarthatóságára való kormányzati törekvés, holott az egészségügyi, a nyugdíj-, és szociális kiadások a támogatott csoportok létszámának növekedésével folyamatosan emelkednek.

---

² Ausztriában nincs központilag meghatározott minimálbér, ezért közelítő értéként az országos mediánbértől nem sokkal eltérő átlagbérrel rendelkező szektorokban kötött kollektív szerződések által megállapított béreket vettük alapul vásárlóerőparitáson.

II.2. KÖZBIZTONSÁG

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	3,3	4
	Bulgária	2,2	2
	Csehország	3,7	5
	Horvátország	3,3	4
	Lengyelország	3,3	4,5
	Magyarország	4,2	4
	Románia	2,5	4
	Szlovákia	2,7	3,5
	Szlovénia	3,3	3

A társadalmi jóllét fontos aspektusát jelentő közbiztonság értékelésekor felhasználtuk egyrészt az Eurostat háztartásokról közölt jelentéseiből a rossz közbiztonságot, vandalizmust tapasztaló háztartások arányát vizsgáló adatokat. Emellett az Eurobarometer által 2016 óta évente kétszer publikált közvélemény-kutatási eredmények alapján pontosztuk a rendőrségbe vetett bizalom mértékét is. Harmadik indikátorunk az ország biztonságának általános megítélését vizsgáló Eurobarometer kutatás volt.

A közbiztonság kvantitatív rangsorában Magyarország zárt az élen. A 2018-as adatok szerint a magyar háztartások mindössze 4,8 százaléka tapasztalt közbiztonsági jellegű problémát a közvetlen környezetében, amelynél csak Horvátország produkált jobb mutatót. Magyarország második helyen zárt a rendőrség bizalmi indexe tekintetében, a 63 százalékos eredménynél csak az ausztriai 77 százalékos volt kedvezőbb. A kutatási adatok alapján Bulgária zárja a sort, ahol 23,6 százalékos értékkel a legmagasabb a közbiztonsági problémákat tapasztaló háztartások aránya. A rendőrségbe vetett bizalom is Bulgáriában a legalacsonyabb, a társadalom kevesebb mint fele, 42 százaléka bízik a rendvédelmi szervezetben. Az országot általában biztonságosnak tartók aránya is Bulgáriában a legrosszabb: a 30 százalékos érték még a felét sem éri el a listavezető Szlovéniáénak (64 százalék).

A kvalitatív értékelés alapján Csehország kapta a legmagasabb pontszámokat, Lengyelországot megelőzve. A visegrádi országcsoport a pontszámok alapján az Európai Unió egyik legbiztonságosabb térsége, ahol a rendőrségbe vetett bizalom és az általános biztonságérzet is fokozatosan javuló trendeket mutat. Szlovákia némileg kivétel, a 2018 februárjában történt újságíró-gyilkosság okán, ám a szakértői vélemények kitértek arra, hogy a hétköznapi tapasztalatok szintjén Szlovákiában is javult a közbiztonság. A kvantitatívhoz hasonlóan a kvalitatív rangsorban is Bulgária érte el a legalacsonyabb pontszámot. A szakértői értékelések kitértek arra, hogy Bulgáriában a gyorsan növekvő roma népesség társadalmi leszakadása és radikalizálódása rontja a közbiztonságot, de Szlovákiához hasonlóan nemzetközi botrányt okozó újságíró-gyilkosság is történt az országban.

II.3. OKTATÁS

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	4,0	4,5
	Bulgária	2,8	2,5
	Csehország	4,0	3
	Horvátország	2,7	2,5
	Lengyelország	3,5	2,5
	Magyarország	3,2	3
	Románia	2,5	3
	Szlovákia	2,5	2,5
	Szlovénia	3,7	4

Az oktatáspolitikai pontozása során felhasználtuk az Eurostat fiatalok elhelyezkedéséről informáló, fiatalok foglalkoztatottsági rátáját, amely a 15 és 34 év közötti fiatalok elhelyezkedési arányát vizsgálja a legmagasabb képzési szint teljesítését követő 3 éven belül. Szintén a pontozás alapjául szolgált az Eurostat lemorzsolódókra vonatkozó aránya, amely a 18 és 24 év közötti, az oktatási vagy képzési programot végzettség megszerzése nélkül elhagyó diákok arányszámát jelenti. Az Eurostat élethosszig tartó tanulásra vonatkozó kutatásai a felnőtt lakosság képzésekben való részvételéről adnak tájékoztatást, pontosabban azon 18 és 74 év közöttiek teljes népességen belüli arányáról, akik a felmérést megelőző négy hétben részt vettek valamilyen oktatási vagy képzési programban.

Az oktatáspolitikai kvantitatív értékelésében Ausztria és Csehország holtversenyben végeztek az élen. A rendelkezésre álló legfrissebb, 2017-es adatok szerint végzettségük megszerzését követően Csehországban tudnak elhelyezkedni legnagyobb arányban a fiatalok (87,6 százalék), a második helyen Ausztria áll e mutató tekintetében (85,6 százalék). A lemorzsolódó diákok arányát tekintve is jó mutatókkal – (Csehország 6,4 százalék, Ausztria 7,2 százalék) – rendelkezik a két ország, ugyanakkor ebben a statisztikában Horvátország volt az első (3,1 százalék). A képzésben résztvevő felnőttek arányát tekintve Ausztria a listavezető (18,9 százalék), Szlovéniát (16,2 százalék) és Csehországot (14 százalék) megelőzve. A kvantitatív rangsor végén Románia és Szlovákia áll, Románia esetében ez leginkább a 2018-ban ugyan javuló, de továbbra is magas lemorzsolódási aránynak (16,9 százalék), Szlovákia esetében pedig az ennél jóval alacsonyabb, de a korábbi évekhez képest növekvő lemorzsolódási aránynak (9,1 százalék) köszönhető.

A kvalitatív értékelés alapján tavaly Ausztria és Szlovénia oktatáspolitikája volt a legeredményesebb. Az osztrák kormány átfogó oktatási reformstratégiát hirdetett, Szlovéniában pedig a fiatalok elhelyezkedését kiemelten támogató oktatási rendszernek volt köszönhető a kedvező értékelés. Bulgária, Lengyelország, Szlovákia és Horvátország szakértői pontszámai voltak a legalacsonyabbak. Bulgáriában különösen az jelent problémát, hogy egyre magasabb a nem tanuló és nem dolgozó fiatalok aránya.

A véleményezés arra is kitért, hogy a bolgár oktatási rendszer nem elég eredményes az iskola és a munka világa közötti átmenet menedzselésében. Horvátországban a duális képzés bevezetése van régóta napirenden, azonban 2018-ban sem történt előrelépés. Szakértői vélemények szerint Lengyelországban is strukturális reformokra lenne szükség, érintve a tanári béreket és a tanári értékelési rendszert. Nagy az elégedetlenség a tanári béreket illetően a pozsonyi régió fiatal tanárai körében, habár a szlovák kormány más ágazatokhoz képest nagyobb fizetésemeléseket hajtott végre az oktatásban az elmúlt években.

II.4. EGÉSZSÉGÜGY

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	3,3	3,5
	Bulgária	2,5	2
	Csehország	2,5	4
	Horvátország	3,3	3
	Lengyelország	2,3	2
	Magyarország	2,5	3
	Románia	2,3	3
	Szlovákia	2,3	3
	Szlovénia	2,7	3

A szellemi mellett a fizikai egészség megőrzése is a társadalmi jóllét fontos indikátora. Az egészségügyi alapellátás hatékonyságára mutat rá a kielégítetlen egészségügyi szükségletekről beszámolóknak teljes népességen belüli aránya. Szintén az Eurostat adatokon alapuló indikátorként használtuk fel a szubjektív egészségérzetet, amelyen belül a pontozás során a saját egészségi állapotukat rossznak megítélő személyek arányát vettük számításba. Az egészségügy harmadik indikátoraként a várhatóan egészségben eltöltött évek számára vonatkozó adatsort használtuk fel, amely az Institute for Health Metrics and Evaluation adatbázisában érhető el.

A kvantitatív értékelés alapján Ausztria és Horvátország állnak az élen a vizsgált országok között. Ausztria esetében a jó pontszám a kielégítetlen egészségügyi szükségletek rendkívül alacsony arányának (0,5 százalék), a várhatóan egészségben töltött életevek magas számának (70,4) és a saját egészségi állapotát rossznak ítéző emberek alacsony arányának (6,3 százalék) köszönhető. Horvátország jó pontszámát az utóbbi évek teljesítményéhez viszonyított előrelépés okozta. A kielégítetlen egészségügyi szükségletek 2010-es 15,3 százalékos aránya 2017-re 4,5 százalékra csökkent Horvátországban, míg a 2008-as évhez képest 2017-ben másfél évvel nőtt a várhatóan egészségben töltött évek száma. Ezen felül a 2010-es 21,4 százalékról 14 százalékra csökkent a saját egészségi állapotát rossznak ítéző személyek aránya.

A kvantitatív értékelésben Lengyelország, Románia és Szlovákia zárta a sort, ahol egyaránt kedvezőtlenül alakultak a fenti mutatók. Az ellátással elégedetlenek aránya 7,7 százalékos volt Lengyelországban, ami a legmagasabb arány a vizsgált országok körében, a saját egészségi állapotukkal elégedetlenek közel 11 százalékos aránya pedig a második legrosszabb a horvát 14,5 százalékos adat mögött. Habár a szubjektív egészségérzet Romániában a legjobb (6 százalék elégedetlen), a második legrosszabb mutatóval rendelkeznek az ellátással való elégedetlenség terén (6,7 százalék). Szlovákia alacsony pontszámát a harmadik legrosszabb egészségérzeti mutató eredményezte (8,9 százalék tartja rossznak saját állapotát).

A kvalitatív értékelés alapján Csehország végzett az élen, míg Bulgária és Lengyelország zárták a sort az egészségügy terén. A csehek pozitív értékelésének oka, hogy a kormány képes volt pótolni a nyugatra távozó nővéreket és orvosokat, főként Szlovákiából és Ukrajnából érkező vendégmunkásokkal. Ezzel szemben Bulgáriában 2018-ban leváltották az egészségügyi minisztert, és azóta is az egészségügy reformjával kapcsolatos javaslatokról zajlik vita. Lengyelországban pedig a 2017-es tüntetéseket követően történt miniszterváltás az egészségügyi tárca élén, ám az új miniszter által ígért forrásbővítések egyelőre váratnak magukra.

II.5. KÖRNYEZETVÉDELEM

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	3,8	3,5
	Bulgária	2,8	3,5
	Csehország	3,3	3
	Horvátország	3,7	3,5
	Lengyelország	2,0	1,5
	Magyarország	3,5	2
	Románia	2,8	3,5
	Szlovákia	3,5	3
	Szlovénia	3,5	4

A társadalmi jóllét sarkalatos indikátora a környezetvédelem. A környezetpolitika értékelésekor számításba vettük az Eurostat adatait a települési hulladék újrahasznosítás egy főre jutó mértékéről. Második indikátorként a megújuló energia bruttó végső energiafelhasználáson belüli arányára vonatkozó Eurostat adatsorokat használtuk fel. Ezen kívül az Eurostat közvélemény-kutatási adatai alapján a környezetszennyezést tapasztaló háztartások arányát vettük számításba a kvantitatív pontozás során.

A kvantitatív értékelés alapján az egészségügyi sorrendhez hasonlóan Ausztria a környezetvédelem terén is vezet a térségben. Habár az utóbbi években megtorpant a hulladék-újrahasznosítás arányának ausztriai növekedése, továbbra is ott a legmagasabb ez a mutató – Szlovéniával holtversenyben – a vizsgált országok körében (58 százalék). Szintén Ausztriában a legmagasabb a megújuló energia részesedése (32,6 százalék), illetve a második legalacsonyabb arány a környezetszennyezést tapasztaló háztartások aránya (9,9 százalék). Ezzel szemben a lista végén álló Lengyelország gyengébb értékei mögött a legalacsonyabb megújuló energia részesedése (10,9 százalék) és a közvetlen környezetszennyezést tapasztaló háztartások kiugróan magas aránya álltak (12,6 százalék).

A kvalitatív értékelés pontszámai alapján Szlovénia a listavezető, miután a legjelentősebb megújuló energiaforrások – köztük a biomassa és a vízenergia – használata mellett növekedett a napenergia és biogáz felhasználása is. Lengyelország a szakértői pontozás alapján is sereghajtó volt, aminek hátterében a térség legszennyezettebb levegővel rendelkező nagyvárosai állnak.

III. POLITIKAI STABILITÁS

Ország	Összesen	Cselekvőképesség	Legitimitás	Jövőkép	Közbizalom	Kiszámíthatóság
 Magyarország	18,5	3,6	3,6	3,6	3,5	4,2
 Ausztria	17,7	3,8	3,5	3,0	3,4	4,1
 Csehország	16,4	3,3	3,9	2,8	2,9	3,6
 Szlovénia	14,7	2,9	2,5	3,4	2,3	3,6
 Lengyelország	13,8	2,8	2,5	2,8	2,2	3,5
 Bulgária	13,2	3,5	2,5	2,1	1,9	3,3
 Horvátország	12,9	3,0	2,1	2,6	1,9	3,5
 Románia	12,5	2,3	2,3	2,6	2,4	2,9
 Szlovákia	12,1	2,5	2,7	2,2	2,2	2,6

A politikai stabilitás pillér tekintetében Magyarország volt a legeredményesebb, Szlovákia pedig a legkevésbé. A magyar eredmények háttérében a kormánypártok zsinórban harmadik, formális cselekvőképességet biztosító és erős legitimitást adó, kétharmados parlamenti győzelme állt. Ez összefüggésben állt a kormány bel- és külpolitikai vízióival, illetve az Európa-szerte felértékelődő biztonság garantálásával. A lista végén elhelyezkedő Szlovákiában a térség legsúlyosabb kormányválsága következett be 2018 elején, amely előrehozott választásokat végül nem, csak kormányfőcserét okozott. A Politikai stabilitás kvantitatív indikátorainak azonosításához közvélemény-kutatási eredményeket használtunk, az előző évek teljesítményével való összehasonlítás, ezért ebben a faktorban nem volt szükséges.

III.1. CSELEKVŐKÉPESSÉG

Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
 Ausztria	3,1	4,5
 Bulgária	2,5	4,5
 Csehország	2,6	4,0
 Horvátország	2,4	3,5
 Lengyelország	2,6	3,0
 Magyarország	3,1	4,0
 Románia	2,2	2,5
 Szlovákia	2,4	2,5
 Szlovénia	2,8	3,0

A politikai stabilitás alapvető feltétele az állam és a végrehajtó hatalmat gyakorló kormány cselekvőképessége. Az ezt meghatározó tényezők közé tartozik a kormány(koalíció) döntési képessége, ami értelmezésünk szerint azt jelenti, hogy a hatalom gyakorlói fontos kérdésekben képesek időben döntéseket hozni. A cselekvőképesség általunk vizsgált második aspektusa a kormányzó erők váratlan helyzetekre való felkészültsége, aminek része például a válságok kezelésére való képesség. Harmadik indikátorként a kormány(koalíció) egységét vizsgáltuk, azaz, hogy a kormányt mennyire jellemezte a döntéshozatalt akadályozó belső széthúzás.

A kvantitatív indikátorok alapján Magyarország végzett az élen a politikai cselekvőképesség kategóriájában. A vizsgált országokban a magyar válaszadók értékelték legnagyobb arányban egyet azzal a kijelentéssel, hogy a kormány megfelelő időben hoz döntéseket (44,7 százalék), illetve azzal, hogy a kormány egy váratlan válsághelyzetben képes lenne ura maradni a helyzetnek (47,1 százalék). A rangsort Románia zárta, mivel a román közvélemény tartja legkevésbé megfelelőnek a kormánykoalíció döntési képességeit (10,9 százalék), illetve Romániában gondolják a legkevesebbet, hogy a kormány egy válsághelyzetben is képes lenne megfelelő döntéseket hozni (12,1 százalék). Ezzel szemben Romániában volt a legmagasabb azok aránya, akik szerint a kormányon belüli konfliktusok káros hatással voltak az ország kormányzására (66 százalék).

Kvalitatív pontszámok tekintetében Ausztria és Bulgária érték el a legjobb eredményt. Ausztriában a 2017-es kormányváltás után a korábbinál jóval inkább az együttműködésen alapuló kormányzási gyakorlat alakult ki. A koalíciós partnerek kölcsönös engedmények alapuló kompromisszumokat kötöttek, az ÖVP például a dohányzási tilalom éttermekben való megszüntetésénél, míg az FPÖ-nek az Európai Unió Kanadával kötött szabadkereskedelmi egyezményének támogatását illetően tett engedményt. A bolgár kormány az Európai Unió Tanácsának soros elnökeként növelte cselekvőképességét, egyfajta mediátorként láttatva magát a nyugat-balkáni országok EU-csatlakozásának ügyében. A szakértői értékelések alapján Románia és Szlovákia zárta a sor. Romániában nemcsak az igazságszolgáltatás és a büntetőjog körüli zavaros jogalkotás, de a román politikai rendszerben komoly hatáskörökkel rendelkező államfővel való konfliktusok is korlátozták a kormány cselekvőképességét. Szlovákiában a 2018. februári újságíró-gyilkosság korlátozta a kormány mozgásterét, az eset a rendszerváltást követő legnagyobb tüntetéshez vezetett. Az ügy, a személyét terhelő konkrét bizonyítékok nélkül is, végül ráégett Robert Fico miniszterelnök személyére, miután kiderült, hogy a meggyilkolt oknyomozó újságíró az olasz maffia és az ő kapcsolatáról kívánt feltárni részleteket.

III.2. LEGITIMÁCIÓ

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	2,9	4,0
	Bulgária	2,5	2,5
	Csehország	2,7	5,0
	Horvátország	2,2	2,0
	Lengyelország	2,5	2,5
	Magyarország	3,3	4,0
	Románia	2,1	2,5
	Szlovákia	2,3	3,0
	Szlovénia	3,0	2,0

A politikai stabilitás része a kormány politikai irányvonalának elfogadottsága is, azaz a legitimáció. Ennek egyik aspektusa a jogi legitimáció, amely a hatalmat gyakorlók részéről a jogszabályok tiszteletben tartását jelenti. A legitimáció második aspektusa a társadalom többségi akaratának érvényre jutása a kormányzás által, azaz a demokratikus vagy politikai legitimáció. A pontozás során felhasznált harmadik indikátor a gazdasági legitimáció, ami azt jelenti, hogy a kormányzati politika eredményei az életszínvonal növekedésében is megmutatkoznak. Az ebben a három témában készített közvélemény-kutatásunk eredményein alapult a legitimáció kvantitatív sorrendje.

A kvantitatív indikátorok tekintetében Magyarország végzett az élen. Ennek oka, hogy legnagyobb arányban (35 százalék) a magyar válaszadók értettek teljes mértékben egyet azzal az állítással, hogy a kormány tiszteletben tartja az ország törvényeit. Ebben a mutatóban második helyen Ausztria következett (19 százalék). Magyarországon továbbá a válaszadók több mint 42 százaléka gondolja úgy, hogy a kormány döntéseinek meghozatala során fontos az emberek véleménye. A gazdasági legitimáció tekintetében a magyarok közel 34 százaléka optimista, teljes mértékben úgy gondolják, hogy a jelenlegi kormány képes az életszínvonal emelésére. A legalacsonyabb pontszámot Románia szerezte, ahol a válaszadók 37,9 százaléka egyáltalán nem értett egyet azzal, hogy a kormány tiszteletben tartja az ország törvényeit, 39,4 százaléka pedig azzal, hogy fontos lenne számára az emberek véleménye. A romániai közvélemény 34,9 százaléka képtelennek tartja az ország kormányát az életszínvonal emelésére.

A kvalitatív értékelésben Csehország végzett az élen, miután a kedvező gazdasági fejlemények emberek számára is tapasztalható hatásai megerősítették a kormány támogatottságát. A szakértői pontozás alapján a sort Horvátország és Szlovénia zárták. Horvátország esetében a karakteres politikai vezetők hiánya és az ebből következő általános érdektelenség eredményezte az alacsony pontértéket. Szlovéniában is

tapasztalható politikai apátia, amelyet a szakértői véleményezés szerint jól mutat az is, hogy 2018-ban az új parlamentet rendkívül alacsonynak számító, 49 százalékos részvétel mellett választották meg.

III.3. JÖVŐKÉP

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	2,9	3,0
	Bulgária	2,6	1,5
	Csehország	2,7	3,0
	Horvátország	2,1	3,0
	Lengyelország	2,5	3,0
	Magyarország	3,2	4,0
	Románia	2,1	3,0
	Szlovákia	2,4	2,0
	Szlovénia	2,9	4,0

A jövőkép első indikátora maga a vízióalkotás, azaz a kormány elgondolása arról, hogy milyenné szeretné formálni az országot közép- és hosszútávon. A kvantitatív indikátorok közé soroltuk a kormány víziója és a cselekvése közötti összhangot is, azaz, hogy a kormányzati intézkedések jövőképeknek megvalósítását szolgálják-e. A pontszámításnál figyelembe vettük továbbá, hogy a kormány munkáját ismerve reális-e a jövőkép megvalósulása.

A kvantitatív indikátorok tekintetében is Magyarország vezet. A magyarországi válaszadók közel 43 százaléka szerint a jelenlegi kormánynak van terve arra nézve, hogy milyenné szeretné formálni az országot 10 éven belül. 33,5 százalékuk szerint a kormány mindent meg is tesz, hogy az ország jobb helyzetben legyen. A rangsort Horvátország és Románia zárja, ebben a két országban értenek legkevesebben teljesen egyet azzal, hogy a kormánynak van jövőképe (5 és 4,7 százalék), és hogy mindent megtesz azért, hogy az ország jobb helyzetben legyen (7,1 és 4 százalék).

A kvalitatív rangsorban Magyarország és Szlovénia végzett az élen. A magyar kormányfő koherens világkép mentén értelmezi a kormány döntéseit és alkotja meg a jövőre vonatkozó terveket, például a migrációs válságra adott válaszokat is tágabb geopolitikai és értékrendi kontextusba helyezte. Szlovéniában egy ettől teljesen eltérő vízióalkotás zajlik: a szlovén szakértői véleményezés szerint a kormány víziója az uniós direktívák maradéktalan betartásán nyugszik. A magas pontszámot azonban az indokolta, hogy 2018-ban a kormány javaslatára elfogadták a munkaerőpiacra, az oktatásra és a külföldi munkavállalók alkalmazásának támogatására készült 12 éves távlatban gondolkodó fejlesztési stratégiát. A kvalitatív rangsort Bulgária zárta, miután

az európai irányvonalak követésén túl a kormány 2018-ban sem rendelkezett önálló, átfogó stratégiával, csupán bizonyos területre vonatkozó prioritások azonosíthatók, mint például az infrastruktúra fejlesztése vagy a védelmi kiadások növelése.

III.4. KÖZBIZALOM

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	3,2	3,5
	Bulgária	2,4	1,5
	Csehország	2,7	3,0
	Horvátország	2,2	1,5
	Lengyelország	2,5	2,0
	Magyarország	3,0	4,0
	Románia	2,3	2,5
	Szlovákia	2,4	2,0
	Szlovénia	2,6	2,0

A politikai stabilitás alapvető eleme az állam működésébe, a közintézményekbe vetett bizalom. Ennek egyik indikátora az állami szolgáltatások színvonalával való elégedettség. Szintén fontos, hogy az igazságszolgáltatási rendszer működése által mindenki számára garantált legyen a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése, ami az utóbbi időben a politikai konfliktusokban gyakran alkalmazott elvont és szubjektív „jogállamiság” konkrét jelentéstartalma. Harmadik indikátorként a közérdek érvényre jutását pontoztuk, vagyis azt, hogy a kormányzati hatalom birtokosai elsődlegesen a közérdeket képviselik-e magánérdekeikkel szemben.

A kvantitatív indikátorok alapján Ausztriában a legkedvezőbb az állam működésének megítélése. Az ausztriai válaszadók 45,9 százaléka ért egyet azzal, hogy az állami szolgáltatások színvonala megfelelő, a rangsorban második Magyarországon 40,8 százaléknyan vélekednek így. Az igazságszolgáltatás működésének megítélése kiemelkedően pozitív Ausztriában: a válaszadók 51,3 százaléka gondolja úgy, hogy a tisztességes eljárások lefolytatásához adottak a szükséges feltételek. A kvantitatív rangsort Horvátország zárta, ahol az állami szolgáltatások színvonalával (14,3 százalék), az igazságszolgáltatás működésével (11,7 százalék), illetve a kormányzat közérdekképviseleti tevékenységével (14,6 százalék) elégedettek aránya egyaránt rendkívül alacsony térségi összehasonlításban.

A kvalitatív értékelés alapján Magyarország zárt az élen, miután 2018-ban zsinórban a harmadik parlamenti választáson szerzett alkotmányozó felhatalmazást a kormányzó pártszövetség. A kvalitatív rangsor végén Bulgária és Szlovénia végeztek. Bulgária esetében a rendszerváltás óta folyamatosan alacsony a közbizalom szintje, mivel

a szakértői véleményezés szerint akkor egy bürokratikus, nem pedig a problémák megoldására irányuló politikai rendszert hoztak létre. A szakértői értékelések szerint 2018-ban is passzív volt a bolgár kormány a közbizalom növelésének terén. Szlovéniában a közbizalom szempontjából elsősorban a kétségbe vonható bírósági ítéletek álltak a negatív értékelés hátterében.

III.5. KISZÁMÍTHATÓSÁG

	Ország	Kvantitatív pontszám	Kvalitatív pontszám
	Ausztria	3,2	5,0
	Bulgária	3,0	3,5
	Csehország	3,1	4,0
	Horvátország	3,0	4,0
	Lengyelország	2,9	4,0
	Magyarország	3,4	5,0
	Románia	2,7	3,0
	Szlovákia	2,7	2,5
	Szlovénia	3,2	4,0

A politikai stabilitás kulcskérdése a kiszámíthatóság. Ennek rövidtávú feltétele, hogy a kormány kitöltse mandátumát, azaz előrehozott választások kockázata ne veszélyeztesse a kormányzati munka folytonosságát. A ciklus közben történő kormányváltások nemcsak a politikai, de a gazdasági stabilitás megrendítésére is alkalmasak. Középtávúnak nevezhető a következő indikátor, miszerint a kormányzati ciklus végét követően is reális esélye van-e a kormánypártoknak a megkezdett munka folytatására. Egy hosszútávú vízió megvalósítása általában ciklusokon átívelő munkát igényel, kormányzati pozícióból választást nyerni pedig egyúttal politikai stabilitást is jelent. A kiszámíthatóság harmadik, a pontozás során számításba vett feltétele a mérsékelt politikai közhangulat, azaz a rendszerellenes politikai erők térnyerésének visszaszorítása.

A kvantitatív indikátorok alapján Magyarország végzett az első helyen, mivel a magyarországi válaszadók 42,5 százaléka teljesen egyetértett azzal az állítással, hogy a kormány munkáját ismerve, a következő parlamenti választásokat követően is folytathatja munkáját. Magyarországon közel 39,8 százalék gondolja úgy, hogy egyre inkább erősödnek a rendszerellenes politikai erők az országban, amely elmarad a kevésbé polarizált Bulgáriától (24,4 százalék) vagy Szlovéniától (33,7 százalék), de kedvezőbb arány, mint a szlovákiai (58,8 százalék), a lengyelországi (53,3 százalék) vagy az ausztriai (49 százalék). A kvantitatív rangsor végén Románia és Szlovákia végzett, mivel a bulgáriai válaszadókat (31,3 százalék) követően a romániaiak tartják legnagyobb arányban valószínűnek (30,3 százalék) egy előrehozott választás kiírását.

Ezen felül a romániai közvélemény 61,8 százaléka, és a szlovákiai közvélemény 57,6 százaléka gondolja úgy, hogy az országot jelenleg kormányzó koalíció nem folytathatja munkáját a következő választásokat követően.

A kvalitatív értékelésben Ausztria és Magyarország zártak az élen kiszámíthatóság tekintetében. Ausztriában a jobboldali kormánypártok együttműködésének megszilárdítása, Magyarországon pedig a kétharmados parlamenti kormánytöbbség megőrzése jelentette a legnagyobb kihívást, a kormányok mindkét feladatot sikeresen teljesítették. Előrehozott választásokra vagy kormányválságra szintén ebben a két országban volt a legcsekélyebb esély. A kvalitatív rangsort szintén Szlovákia és Románia zárták. Szlovákiában a sorozatos korrupciós botrányok a politikai elit, különösen a kormány hitelességét ásták alá, a 2018. februári újságíró-gyilkosság amellett, hogy átformálta a pártpolitikai palettát, az előrehozott választásokat elkerülendő, Robert Fico miniszterelnököt végül lemondásra kényszerítette. Romániában 2018-ban is folytatódott a politikai élet irányítására törekvő intézmények és erőcsoportok közötti kíméletlen harc, amely a kormányzás kiszámíthatóságára is hatással volt. A Liviu Dragnea tényleges befolyása alatt álló kormány szinte folyamatosan a túlélésért küzdött, az előrehozott választások mellett a kormány bukásának lehetősége is a román politikai közélet egyik leggyakrabban felmerülő témája volt.

KITEKINTÉS

Szerbia kormányzása 2018-ban

Szerbia szerepeltetését indexünkben a közép-európai együttműködésben játszott fontos szerepe okán annak ellenére is fontosnak tartottuk, hogy az összehasonlítható adatsorokon alapuló pontszámok összeállításakor a legtöbb indikátor esetében nem állt rendelkezésünkre egységes, a régió többi országával összevethető uniós adatforrás.

A 2018-ban a régió egészét jellemző kedvező makrogazdasági trendek Szerbiában is tetten érhetőek voltak. A GDP-arányos államadósság a 2017-es 57,9 százalékról 50 százalék alá csökkent, és a szerb kormány költségvetési politikája is kiegyensúlyozott volt. Az előzetes tervekkel összhangban az ország 0,6 százalékos költségvetési többlettel zárt, amelynél csak a szlovéniai (0,7 százalék), a csehországi (0,9 százalék) és a bulgáriai (2 százalék) mutató volt magasabb a térségben. Szerbia előzetes adatok szerinti 4,4 százalékos növekedése szintén megközelítette a térségbeli legmagasabb, lengyel (5,1 százalék), magyar (4,9 százalék) és szlovén (4,5 százalék) mutatókat. A kereskedelem terén fontos mérföldkő volt a Törökországgal kötött szabadkereskedelmi egyezmény, amely főleg a mezőgazdasági termékek számára jelenthet piacbővülést. A keleti kapcsolatok építésén túl az EU-s jogharmonizáció jelenti Szerbia európai integrációjának előfeltételét, amely által a jövőben lehetővé válhat az áruk és szolgáltatások nyugati irányú szabad áramlása. 2018-ban a munkaerőpiacot pozitív trendek jellemezték, ugyanakkor a csökkenő, de térségi összehasonlításban továbbra is magas munkanélküliségi ráta, illetve a növekvő, de regionálisan alacsony foglalkoztatottság tekintetében is van még lehetőség a javulásra.

2018-ban a kormány a társadalmi jóllétet érintő ügyekben érzékelhető erőfeszítéseket tett. A leglátványosabb eredményt a bűncselekmények visszaszorításában érte el; a tetten ért bűnelkövetőkre és a családon belüli erőszakra vonatkozó statisztikákban számottevő javulás történt egy év leforgása alatt (előbbieik száma 23,5 százalékkal növekedett, utóbbiaké 20 százalékkal csökkent). Az oktatásügy nagyszabású digitalizációja és az egészségügy átfogó, 2021-ig 1 milliárd euro volumenű reformja (mely magában foglalja többek között a szektor dolgozóinak bérfeljlesztését, a kórházi felszerelések modernizációját és három kiemelt klinikai központ befejezését) a kabinet hosszú távú tervezését igazolja, ezen intézkedések mérlegét azonban csak a következő években lehet majd megvonni. A legérzékenyebb problémakört a társadalmi egyenlőtlenségek jelentik, amelyek csökkentése érdekében jelentős szociális ráfordításokat eszközölt a kormány. Ez egyrészt a kabinet szegénység elleni küzdelemmel kapcsolatos elhivatottságát tükrözi, másrészt viszont kérdésessé teszi az intézkedések hosszú távú fenntarthatóságát, tekintettel a Szerbiát is érzékenyen érintő elvándorlásra és a társadalom előregedésére.

Szerbia politikai stabilitás tekintetében sikeres évet zárt 2018-ban. A legnagyobb kihívást az elmúlt évekhez hasonlóan Koszovó kérdése jelentette. A kabinet annak ellenére elkötelezett maradt a nemzetközi közvetítők által történő békés rendezés

mellett, hogy a koszovói kormány egyoldalú lépésként többletvámokat vetett ki a szerbiai árukra. Szintén régóta kezelésre váró kihívás a közszolgáltatások színvonalával kapcsolatos lakossági bizalomhiány. Ennek hosszútávú megoldása érdekében a kormány létrehozta a Nemzeti Akadémia a Közszolgálati Szakképzésért nevű intézményt, és új törvényt fogadott el a közszolgálati alkalmazottak javadalmazásáról, mindkettőt a közszolgáltatások hatékonyságának javítása érdekében. Az EU-s csatlakozási tárgyalásokban is újabb fejezeteket sikerült megnyitni a tavalyi évben, így az eddig megnyitásra került 16 fejezetből 12-t a jelenlegi kabinet hivatali ideje alatt nyitottak meg. Ami a kormány legitimitációját illeti, a kormányzó Szerb Haladó Párt (SNS) támogatottsága térségi összevetésben is kiemelkedően magas, az összes közvélemény-kutatásokban stabilan 60 százalék fölött szereplő pártnak így szakértői értékelések szerint jó esélye van az újráválasztásra a legkésőbb 2020 tavaszán sorra kerülő parlamenti választásokon.

MÓDSZERTAN

Nemzetközi modellek a kormányzás minőségének mérésére

A kormányzásminőségének mérése az 1980-as évektől kezdte foglalkoztatni a szélesebb nyilvánosságot, amikor a fejlődésről szóló tudományos diskurzus összefonódott a kormányzati teljesítmény kérdésével. A Világbank Szubszahara térségről készített 1989-es riportja volt az első, amely használta a jó kormányzás (good governance) kifejezést, és amelyben kísérletet tettek a jó kormányzás univerzális receptjének leírására. Ezt követően különböző koncepciók láttak napvilágot a témában, végül az elhúzódó módszertani és fogalmi viták eredményeként az elszámoltathatóság, a politikai stabilitás és az erőszak hiánya, a kormányzati hatékonyság, a szabályozások minősége, a jogállamiság érvényesülése, illetve a korrupció megelőzése váltak a jó kormányzás általánosan elfogadott kritériumaivá.

1989 óta világszerte számos szervezet készített a fenti fogalmakhoz különböző mérőszámokat, pontszámokat és sorszámokat rendelő indexeket. Ezek egyaránt felhasználhatók a kormányzás általános és különböző szakpolitikák mentén való értékelésére, de sok esetben a politika befolyásolására is. A legismertebb globális indexek a Világbank „Worldwide Governance Indexe”, amely 214 országot értékel 30 különböző adatforrás összevont adataiból, a Freedom House „Freedom in the World” nevű rangsora, amely a jogállamiság helyzetét vizsgálja szubjektív eszközökkel 209 országban, valamint az Economist Intelligence Unit „Democracy Indexe”, amely 165 országot vizsgál szakértői értékelések és felmérések alapján.

Ezen kormányzásmérő indexek közös jellemzője, hogy a kormányzás folyamatainak minőségére helyezik a hangsúlyt, viszont az egyes országok sajátos kihívásait, illetve kormányzásának azok kezelésével kapcsolatos eredményességét kevésbé értékelik. Ezen indexek a „helyes kormányzás” elvont fogalmának céltételezésével egységes mércét állapítanak meg minden ország számára, aminek alapján rangsorolják is az államokat, sok esetben tekintet nélkül speciális körülményeikre.

A Nézőpont Intézet Jó Kormányzás Indexe

A Nézőpont Intézet Jó Kormányzás Indexe a nemzetközi példáktól eltérően nem a jó kormányzás elvont kategóriája, hanem az országok saját korábbi eredményei és kihívásai felől közelíti meg a kormányzati teljesítmény értékelését. A Jó Kormányzás Index a kvantitatív értékelés tényszerűségével és a kvalitatív értékelés kontextusérzékenységeivel vizsgálja a közép-európai EU-tagállamok (Ausztria, Bulgária, Csehország, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Románia, Szlovákia és Szlovénia) kormányzati teljesítményeit.

A Jó Kormányzás Index a kormányzás három – a gazdasági növekedés, a társadalmi jóllét és a politikai stabilitás – aspektusából értékeli az elmúlt év eredményeit. Mindhárom aspektushoz 5 faktort rendeltünk, amelyek 3 kvantitatív és 1 kvalitatív indikátorból tevődnek össze (lásd az alábbi ábrát).³

3 Az egyes indikátorokhoz pontos listáját a mellékletben közöljük.

JÓ KORMÁNYZÁS INDEX

I. GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS

STATISZTIKA	SZAKÉRTŐI PONT
PÉNZÜGYI POLITIKA <ul style="list-style-type: none"> • Költségvetési egyenleg • Államadósság • Infláció 	PÉNZÜGYI POLITIKA <ul style="list-style-type: none"> • Költségvetési stabilitás • Államadósság-kezelés • Inflációs politika
TERMELÉKENYSÉG <ul style="list-style-type: none"> • Egy főre jutó GDP • Ipari termelés volumene • Munkaerő termelékenysége 	TERMELÉKENYSÉG <ul style="list-style-type: none"> • Gazdasági növekedés • Ipari termelés volumene • Hozzáadott érték előállítás
KERESKEDELEMPOLITIKA <ul style="list-style-type: none"> • Kiskereskedelmi forgalom • Szolgáltatások forgalma • Folyó fizetési mérleg 	KERESKEDELEMPOLITIKA <ul style="list-style-type: none"> • Fogyasztás • Szolgáltatások forgalma • Folyó fizetési mérleg
VERSENYKÉPESSÉG <ul style="list-style-type: none"> • Mediánbér értéke • Vállalati beruházási ráta • Egy főre eső munkaerőkölts. 	VERSENYKÉPESSÉG <ul style="list-style-type: none"> • Bérek versenyképessége • Vállalati beruházási aktivitás • A fejlesztés feltételei
MUNKAERŐPIAC <ul style="list-style-type: none"> • Foglalkoztatottsági ráta • Munkanélküliségi ráta • Betöltetlen állások aránya 	MUNKAERŐPIAC <ul style="list-style-type: none"> • Foglalkoztatottság • Munkanélküliség • Munkaerőhiány

II. TÁRSADALMI JÓLLÉT

STATISZTIKA	SZAKÉRTŐI PONT
ANYAGI BIZTONSÁG <ul style="list-style-type: none"> • Minimálbér értéke • Nyugdíjhelyettesítési ráta • Váratlan kiadásokat kezelni képtelen háztartások aránya 	ANYAGI BIZTONSÁG <ul style="list-style-type: none"> • Minimálberek értéke • Nyugdíjak értéke • Társadalmi leszakadás kockázata
KÖZBIZTONSÁG <ul style="list-style-type: none"> • Háztartások biztonságérzékelése • Bizalom a rendőrségben • Az ország általános biztonságának megítélése 	KÖZBIZTONSÁG <ul style="list-style-type: none"> • Közbiztonság helyi szinten • Közbiztonság országos szinten • A közbiztonságot meghatározó tényezők
OKTATÁS <ul style="list-style-type: none"> • Fiatalok elhelyezkedése • Lemorzsolódók aránya • Élethosszig tartó tanulás 	OKTATÁSPOLITIKA <ul style="list-style-type: none"> • Fiatalok elhelyezkedése • Oktatási rendszer hatékonysága • Élethosszig tartó tanulás
EGÉSZSÉGÜGY <ul style="list-style-type: none"> • Egészségügyi szolgáltatások • Szubjektív egészségérzet • Várhatóan egészségben töltött életek 	EGÉSZSÉGPOLITIKA <ul style="list-style-type: none"> • Ellátórendszer lefedettsége • Ellátórendszer hatékonysága • Megelőzés
KÖRNYEZETPOLITIKA <ul style="list-style-type: none"> • Hulladék-újrahasznosítás • Megújuló energia felhasználása • Környezetszennyezést tapasztaló háztartások aránya 	KÖRNYEZETPOLITIKA <ul style="list-style-type: none"> • Hulladék-újrahasznosítás • Megújuló energia felhasználása • Környezetvédelmi politika

III. POLITIKAI STABILITÁS

KÖZVÉLEMÉNY	SZAKÉRTŐI PONT
CSELEKVŐKÉPESSÉG <ul style="list-style-type: none"> • Döntési képesség • Váratlan helyzetek kezelése • Kormányon belüli egység 	CSELEKVŐKÉPESSÉG <ul style="list-style-type: none"> • Döntési képesség • Váratlan helyzetek kezelése • Kormányon belüli egység
LEGITIMÁCIÓ <ul style="list-style-type: none"> • Jogi legitimáció • Politikai legitimáció • Gazdasági legitimáció 	LEGITIMÁCIÓ <ul style="list-style-type: none"> • Jogi legitimáció • Politikai legitimáció • Gazdasági legitimáció
JÖVŐKÉP <ul style="list-style-type: none"> • Politikai vízióalkotás • Stratégiai megalapozottság • Bizalom a stratégia megvalósulásában 	JÖVŐKÉP <ul style="list-style-type: none"> • Politikai vízióalkotás • Közpolitikai stratégia kivitelezése • Stratégia megvalósíthatósága
KÖZBIZALOM <ul style="list-style-type: none"> • Állami szolgáltatások színvonala • Igazságszolgáltatás működése • Közérdek érvényesítése 	KÖZBIZALOM <ul style="list-style-type: none"> • Állami szolgáltatások színvonala • Igazságszolgáltatás működése • Kormányzat hitelessége
KISZÁMÍTHATÓSÁG <ul style="list-style-type: none"> • Előrehozott választások kockázata • Kormánypartók újraválasztásának esélye • Rendszerellenes erők térnyerése 	KISZÁMÍTHATÓSÁG <ul style="list-style-type: none"> • Előrehozott választások kockázata • Parlamenti ciklusokon átívelő folytonosság • Rendszerellenes erők térnyerése

A PONTSZÁMÍTÁS MÓDJA

A kvantitatív értékelés során az indikátorok statisztikai vagy közvélemény-kutatási adataihoz rendeltünk pontszámokat. A „Gazdasági növekedés” és a „Társadalmi jóllét” aspektusokban először a vizsgált országok 2018-ban elért számszerű eredményeit pontoztuk. Az adatok pontszámmá alakítása során a két szélsőértéket 1-gyel (legrosszabb) és 5-tel (legjobb) azonosítottuk, majd a köztes értékekhez az ún. normatív értékelés szabályai szerint, arányosan megállapított ponthatárok segítségével rendeltünk pontszámokat. Második lépésben az országok saját korábbi gazdasági és társadalmi eredményeihez képest mért 2018-as elmozdulását pontoztuk. Ennek számításba vétele során minden ország esetében legfeljebb⁴ 2008-ig visszamenőleg átlagoltuk az adott indikátorra vonatkozóan elért eredményeket. Az átlagtól való elmozdulások mértékét sorba állítottuk, majd a két szélső értéket 1-gyel (legrosszabb) és 5-tel (legjobb) azonosítottuk, és a fentebb leírtakkal megegyező módon megállapított ponthatárok segítségével pontoztuk azokat. Végül minden faktor esetében ezen két pontérték átlagolásával határoztuk meg az országok kvantitatív pontszámait.

A „Politikai stabilitás” aspektusának kvantitatív pontszámait a Nézőpont Intézet által 2019 februárjában Magyarországon, Ausztriában, Csehországban, Szlovákiában, Lengyelországban, Szlovéniában, Horvátországban, Szerbiában, Romániában és Bulgáriában 1000-1000 fő telefonos megkérdezésével készített közvélemény-kutatás⁵ alapján számítottuk ki. A felmérés faktoronként 3 állítás ötfokú skálán történő értékelésére irányult, majd a kérdésekre adott válaszokat, azok megoszlásának arányában átlagoltuk, így alakítva a felmérési eredményeket pontszámmá.

A statisztikai vagy közvélemény-kutatási adatok az egyes országok kormányzati teljesítményeit magyarázó tényezőkről nem adnak teljeskörű tájékoztatást. Ezért volt szükség minden faktor esetében kvalitatív értékelésre, azaz a kormányzati teljesítmények sajátos összefüggéseit feltáró országszakértői véleményekre. A vizsgált országokban két politikai-gazdasági szakértőt kértünk fel a három aspektus öt-öt faktorának elemzésére. A szakvélemény tartalmazott egy szöveges értékelést, melyben a szakértők a faktorral kapcsolatos legfőbb kihívásokat, kormányzati intézkedéseket és azok eredményességét fejtették ki. Ezen felül a szakértők ötös skálán pontozták is a kormányzati intézkedések eredményességét, mely szakértői pontszámokat minden faktor szintjén országonként átlagoltunk.

A faktorok kvalitatív és kvantitatív pontszámait átlagoltuk, majd ezeket a 3 aspektus szintjén összegezve számítottuk ki az egyes országok 2018-as összesített pontszámait.

4 Csak a minden ország esetében elérhető adatokat vettünk alapul, a hiányos idősorok miatt bizonyos indikátorok esetében rövidebb lehet az átlagolt időszak.

5 A felmérés mintája országonként reprezentatív a 18 évesnél idősebb lakosságra nem, kor, régió, településtípus és iskolai végzettség szerint. 1000 fős mintanagyság és 95 százalékos megbízhatósági szint esetén a maximális mintavételi hiba 3,1 százalék.

MELLÉKLET

Kvantitatív indikátorok

I. GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS

I.1. Pénzügyi politika

- Költségvetési egyenleg: A kormányzati szektor bevételeinek és kiadásainak különbségét jelöli GDP-arányosan.¹
- Államadósság: Az év végén fennálló államadósság GDP-hez viszonyított értéke, aktuális piaci árakon. Kiszámításakor a központi kormányzat, az államigazgatás, az önkormányzatok és a társadalombiztosítási alapok alágazatait veszik figyelembe.²
- Harmonizált fogyasztói árindex (HICP): A fogyasztói árak inflációjának nemzetközi összehasonlítására szolgál. A HICP az Amszterdami Szerződés 121. cikkében előírt inflációs konvergenciakritérium és az EKB által a monetáris politikai célú árstabilitás felméréséhez szükséges kritérium értékelésére használják.³

I.2. Termelékenység

- Egy főre jutó GDP: A GDP teljes népességen belüli megoszlása. Az adatokat vásárlóerő-egységben fejeztük ki, egy olyan virtuális valutában, amely kiküszöböli az országok közötti árszintek közötti különbségeket az összehasonlíthatóság érdekében.⁴
- Ipari termelés volumene: Az ipari termelési index az ipari termelési tevékenység mutatója, amely fix bázisévhez viszonyítva határozza meg az ipari termelés volumenének változását.⁵
- Munkaerő termelékenysége: A bruttó hazai termék és a foglalkoztatottak számának hányadosa. A GDP-t a 2011-es vásárlóerőparitáson számolt nemzetközi dollárba konvertált módon vettük alapul a Világbank adatai alapján.⁶

I.3. Kereskedelem

- Folyó fizetési mérleg: Magában foglalja egy ország külfölddel lebonyolított valamennyi tranzakcióját, GDP-arányosan kifejezve.⁷
- Kiskereskedelmi forgalom: A kiskereskedelmi index egy üzleti ciklus-mutató, amely a kiskereskedelmi ágazat havi aktivitását mutatja fix bázisévhez viszonyítva.⁸

---

1 https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/gov_10dd_esms.htm
2 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/sdg_17_40&lang=en
3 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/teicp000&lang=en>
4 https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/sdg_10_10_esmsip2.htm
5 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/teis090>
6 <https://data.worldbank.org/indicator/SL.GDP.PCAP.EM.KD?view=chart>
7 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tipsbp20>
8 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/teis200>

- Szolgáltatások forgalma: Megmutatja a szolgáltatások piacának fejlődését, a forgalom magában foglalja az ügyfélnek átadott összes egyéb díjat, még akkor is, ha ezeket külön számlázzák.⁹

I.4. Versenyképesség

- Mediánbér: A legalacsonyabb és legmagasabb kereset közötti növekvő kereseti sor közepén elhelyezkedő érték. A mediánbér értékét vásárlóerő egységen hasonlítottuk össze, kiküszöbölve az országok közötti árszínvonalbeli különbségeket.¹⁰
- Munkaerőköltség index: A vállalatok egy foglalkoztatottra eső költségeinek az egy főre jutó GDP-hez viszonyított aránya vásárlóerőparitáson kifejezve.¹¹
- Vállalatok beruházási rátája: A vállalatok éves beruházásainak GDP-arányos mértékét mutatja meg az adott évben.¹²

I.5. Munkaerőpiac

- Foglalkoztatottsági ráta: Azon foglalkoztatottak arányát jelöli a 15 és 64 év közötti népesség körében, akik hetente legalább egy órát dolgoztak fizetésért, vagy rendelkeztek munkahellyel, de ideiglenesen hiányoztak onnan.¹³
- Munkanélküliségi ráta: Azon munkanélküliek arányát mutatja meg a 15 és 74 év közötti népesség körében, akik aktívan kerestek munkát az adott évben, készen álltak azonnal, de legalább két héten belül munkába állni.¹⁴
- Betöltetlen állások aránya: Az újonnan létrehozott, a be nem töltött, illetve a megüresedő munkapozíciók aránya az összes, betöltött és betöltetlen állások számához viszonyítva.¹⁵

9 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/teis710>

10 http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?query=BOOKMARK_DS-053406_QID_-491CFF50_UID_-3F171EB0&layout=TIME,C,X,0;GEO,L,Y,0;AGE,L,Z,0;SEX,L,Z,1;INDIC_IL,L,Z,2;UNIT,L,Z,3;INDICATORS,C,Z,4;&zSelection=DS-053406INDICATORS,OBS_FLAG;DS-053406SEX,T;DS-053406AGE,-TOTAL;DS-053406UNIT,PPS;DS-053406INDIC_IL,MED,E;&rankName1=INDIC-IL_1_2_-1_2&rankName2=UNIT_1_2_-1_2&rankName3=AGE_1_2_-1_2&rankName4=INDICATORS_1_2_-1_2&rankName5=SEX_1_2_-1_2&rankName6=TIME_1_0_0_0&rankName7=GEO_1_2_0_1&ppcRK=FIRST&ppcSO=ASC&sort-C=ASC_-1_FIRST&rStp=&cStp=&rDCh=&cDCh=&rDM=true&cDM=true&footnes=false&empty=false&wai=false&time_mode=NONE&time_most_recent=false&lang=EN&cfo=%23%23%23%2C%23%23%23.%23%23%23

11 <https://data.worldbank.org/indicator/SL.GDP.PCAP.EM.KD?view=chart>

12 http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?query=BOOKMARK_DS-433570_QID_-1737AEFD_UID_-3F171EB0&layout=TIME,C,X,0;GEO,L,Y,0;UNIT,L,Z,0;NA_ITEM,L,Z,1;SECTOR,L,Z,2;INDICATORS,C,Z,3;&zSelection=DS-433570SECTOR,S11_S12;DS-433570NA_ITEM,P51G_RAT_GDP_BUS;DS-433570UNIT,PC;DS-433570INDICATORS,OBS_FLAG;&rankName1=UNIT_1_2_-1_2&rankName2=SECTOR_1_2_-1_2&rankName3=INDICATOR-S_1_2_-1_2&rankName4=NA-ITEM_1_2_-1_2&rankName5=TIME_1_0_0_0&rankName6=GEO_1_2_0_1&sort-C=ASC_-1_FIRST&rStp=&cStp=&rDCh=&cDCh=&rDM=true&cDM=true&footnes=false&empty=false&wai=false&time_mode=FIXED&time_most_recent=false&lang=EN&cfo=%23%23%23%2C%23%23%23.%23%23%23

13 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tesem010>

14 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics

15 https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/jvs_esms.htm

II. TÁRSADALMI JÓLLÉT

II.1. Anyagi biztonság

- Nyugdíj helyettesítési ráta: A 65 és 74 év közötti népesség nyugdíjainak bruttó mediánjának és az 50 és 59 év közötti népesség munkajövedelmeinek bruttó mediánjának hányadosa.¹⁶
- Minimálbér értéke: Az adott év második felében érvényes minimálberek vásárlóerő egységen vett értéke. Mivel Ausztriában nincs központilag meghatározott minimálbér, ezért közelítő értéként az országos mediánbértől nem sokkal eltérő átlagbérrel jellemezhető szektorokban kötött kollektív szerződések által megállapított béreket vettük alapul vásárlóerőparitáson.¹⁷
- Váratlan kiadásokat kezelni képtelen háztartások aránya: Azon háztartások aránya, amelyek saját bevallásuk szerint nem tudnának fedezni egy váratlan, nagyobb összegű kiadást saját forrásokból.¹⁸

II.2. Közbiztonság

- Háztartások által helyben tapasztalt bűnözés: Azon háztartások aránya, amelyek szerint lakókörnyezetükre jellemző a rossz közbiztonság, vandalizmus.¹⁹
- Rendőrségbe vetett bizalom: Az Eurobarometer közvélemény-kutatása alapján azon válaszadók aránya, akik inkább hajlamosak bízni a rendőrségben.²⁰
- Az ország általános biztonságának megítélése: Az Eurobarometer közvélemény-kutatása alapján azon válaszadók aránya, akik teljesen egyet értettek azzal az állítással, hogy az országuk biztonságos hely.²¹

II.3. Oktatás

- Fiatalok foglalkoztatottsági rátája: A 15 és 34 év közötti fiatalok elhelyezkedési aránya a legmagasabb képzési szint teljesítését követő 3 éven belül. ²²
- Lemorzsolódók aránya: A 18 és 24 év közötti, legfeljebb alsó középfokú iskolai végzettséggel rendelkező népesség aránya, amely képzettség megszerzése fejezte be tanulmányait és a későbbiekben sem vett részt képzésben.²³
- Élethosszig tartó tanulás: A referenciaidőszakban oktatási vagy képzési tevékenységben részt vevő, 18 és 74 év közötti népesség aránya.²⁴

16 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=tespm100>

17 https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/earn_minw_esms.htm

18 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=ilc_mdcs04

19 https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/sdg_16_20_esmsip2.htm

20 <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Chart/getChart/themeKy/18/group-Ky/88>

21 <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/yearFrom/1974/yearTo/2018/surveyKy/1569>

22 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=edat_lfse_24

23 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Early_leavers_from_education_and_training

24 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics

II.4. Egészségügy

- Kielégítetlen egészségügyi szükségletek: Az Eurostat felmérésében, az egészségügyi ellátás során kielégítetlen egészségügyi igényekről valló háztartások aránya.²⁵
- Szubjektív egészségérzet: Az Eurostat felmérésében azon válaszadók aránya, akik arra a kérdésre, hogy hogyan értékelik saját egészségüket, azt válaszolták, hogy rossz.²⁶
- Várhatóan egészségben eltöltött életek: A 0-1 év közötti népességre vetített várhatóan egészségben tölthető életek száma az Institute for Health Metrics and Evaluation adatai alapján.²⁷

II.5. Környezetvédelem

- Hulladék-újrahasznosítás: A települési hulladék újrahasznosításának egy főre jutó mértéke kilogrammban kifejezve.²⁸
- Felhasznált megújuló energia aránya: A megújuló energia aránya a fogyasztók általi bruttó végső energiafelhasználáson belül.²⁹
- Környezetszennyezést tapasztaló háztartások aránya: Az Eurostat felmérése alapján azon háztartások aránya, amelyek környezetükben környezetszennyezési, tisztasági problémát tapasztalnak.³⁰

III. POLITIKAI STABILITÁS

A politikai stabilitás kvantitatív pontszámainak meghatározásakor az alábbi állításokra adott válaszokat átlagoltuk. Az állítások kontextusa minden esetben az alábbi kérdés volt:

„Az elmúlt egy év tapasztalata alapján mennyire ért egyet az alábbi állításokkal?”

III.1. Cselekvőképesség

- „Az ország számára fontos kérdésekben a kormány (koalíció) megfelelő időben hoz döntéseket.”
- „A jelenlegi kormány egy váratlan válsághelyzetben képes lenne ura maradni a helyzetnek.”
- „A kormányon belüli konfliktusok káros hatással voltak az ország kormányzására.”

25 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unmet_health_care_needs_statistics

26 https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/hlth_silc_01_esms.htm

27 <http://ghdx.healthdata.org/gbd-results-tool>

28 https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/sdg_11_60_esmsip2.htm

29 https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/t2020_rd330_esmsip2.htm

30 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=ILC_MDDW02

III.2. Legitimitás

- „A jelenlegi kormány tiszteletben tartja az ország törvényeit”
- „A jelenlegi kormány döntéseinek meghozatala során fontos az emberek véleménye”
- „A jelenlegi kormány képes az életszínvonal emelésére.”

III.3. Jövőkép

- „A jelenlegi kormánynak van terve arra, hogy milyenné szeretné formálni az országot 10 év múlva.”
- „A jelenlegi kormány mindent megtesz, hogy 10 év múlva az ország jobb helyzetben legyen.”
- „A jelenlegi kormány munkáját ismerve, 10 év múlva jobb helyzetben lesz az ország.”

III.4. Közbizalom

- „A közigazgatásban megfelelő színvonalon látják el a feladatokat.”
- „Az igazságszolgáltatásban biztosítva vannak a tisztességes eljáráshoz szükséges feltételek a polgárok számára.”
- „Az ország kormányának tagjai elsősorban a közérdeket képviselik.”

III.5. Kiszámíthatóság

- „Nagy a valószínűsége egy előrehozott választásnak.”
- „A kormány munkáját ismerve, a következő parlamenti választásokon a kormány(koalíció) folytathatja munkáját”
- „Egyre jobban erősödnek az országban a szélsőséges politikai erők”